

Goran Đurđević
Sveučilište u Zadru

SERIJAL „HRVATSKI KRALJEVI“ U OČIMA HRVATSKOG KRALJA, PARDON POVJESNIČARA

Konačno smo i to dočekali! Ipak se kreće! Tako sam govorio nakon saznanja o početku emitiranja serijala „Hrvatski kraljevi“ u listopadu. Međutim, vaš je najdraži povjesničar u grotlu uzbuđenja radi ovakvog serijala, zamalo zaboravio u koji dan i u koje vrijeme počinje, pa sam se trčeći do televizora, spotaknuo o papuče (inače sam bio u drugoj sobi), no srećom nisam lupio glavom o radijator. To je rezultiralo propuštanjem dijela uvodne špice...

No, prijedimo na stvar. Odmah ću reći da mi se prva epizoda svidjela, iako ima i poneku manu. Za početak, sam naslov. Kako je navedeno, naslov je „Hrvatski kraljevi“. Međutim, autor kreće s početkom 9. stoljeća i prvim hrvatskim knezovima. Naslov se trebao modificirati u „Hrvatski vladari“ ili nešto slično. Osim toga, ne bi bilo loše dodati razdoblje u kojem se radnja događa (rani srednji vijek) jer su i kasnije vladari, počevši od Kolomana (uz iznimke u kasnijim razdobljima) bili krunjeni hrvatskom krunom, dobivši naslov hrvatskih vladara. Jasno je da ovakav naslov, iako ne odgovara u potpunosti radnji serijala, zvuči bombastično i lakše će privući širu publiku.

Priznajem da me iznenadio sam početak prve epizode. Naime, sve započinje s 9. stoljećem i odnosom Franačke i Bizanta u osvit Aachenskog mira. Također, ovakvim postavljanjem uvoda u 9. stoljeću dalo se naslutiti u kojem će pravcu ići serijal (što je potvrđeno izborom domaćih stručnjaka), a to je pristajanje uz ideju dolaska Hrvata na današnje prostore u doba Franaka krajem 8. i početkom 9. stoljeća. Jasno, to nije eksplicitno navedeno, već se to provlači u drugom planu. Time je autor gurnuo u stranu sve ostale teze o vremenu i načinu doseljenja Hrvata. Možda je želio izbjeći polemiku ili je namjerno pojednostavio stvar radi šire publike. Ipak, posljednju je epizodu autor posvetio dolasku i etnogenezi Hrvata, što možda i nije loše.

Veliki plus serijala jest sjajna scenografija i dojmljive scene života, bitaka i događaja. Među pluseve ide i niz eminentnih stručnjaka iz Hrvatske i Europe na čelu s najvećim medijevistom današnjice Jacquesom Le Goffom.

Ipak, najveći plus serijala pronalazi se u kvaliteti teksta naratora i samih govornika, pri čemu su posebno značajni profesori Ančić, Budak, Jurković i Jakšić. Narator i navedeni profesori pokušali su razbiti mitove i učestala mišljenja o tom vremenu i vladarima. Navest ću neke primjere. U serijalu se može uočiti distinkcija između Borne, kao preteče hrvatskih vladara i Ljudevita, koji to nije bio, već je bio Slaven. Osim toga, eksplicitno se ističe primanje kršćanstva isključivo od strane tadašnjih vladajućih elita. Također, na veoma se jasan način ističe značaj Franačke na oblikovanje institucija i položaja vladara kao i širenja vlasti pojedinog vladara u prostoru. Razbijaju se i mitovi o priznanju Hrvatske u doba Branimira, Tomislavovu krunjenju te zapravo značenju pojma Hrvat u ranom srednjem vijeku. To su veoma značajni koraci u rasvjetljavanju srednjeg vijeka i rasplinjavanju mitova.

Nedostaci serijala vidljivi su u zanemarivanju pojedinih znanosti poput lingvistike, etnologije i arheologije. Znanstvenici navedenih znanosti mogli su dati dodatne detalje u raspoznavanju srednjeg vijeka. Drugi je nedostatak produkt poticanja veće gledanosti. Taj je

nedostatak stalni hod u 11. stoljeće i upoznavanje života grupice seljaka. Zbog oskudnih izvora i relativno slabe istraženosti hrvatskih ranosrednjovjekovnih naselja, ne možemo razaznati svakodnevni život pa spomenute scene pripadaju autorovoj konstrukciji koja ne mora biti istovjetna povijesnoj realnosti. Nedostatkom smatram i nedovoljnu iskorištenost pojedinih sugovornika, prvenstveno profesora Jakšića, te je neobično iz kojeg razloga on nije govorio o Višeslavovoj krstionici.

U konačnici, možemo biti zadovoljni serijalom koji ima dojmljive scene, zanimljive sugovornike i edukativni karakter. Nadam se da će pomoći u promišljanjima o povijesti i kod drugih ljudi (a ne samo profesionalnih povjesničarki i povjesničara), a možda i potaći zanimanje mladih osoba za povijest. Dobrim potezom smatram što je izboreno da se serijal emitira u dobrom terminu što je uvjetovalo i (vjerojatno) dobrom gledanošću. Ovakav serijal i prezentacija ranoga srednjeg vijeka daju nadu da će budućnost donijeti slične serijale (posebno na scenografskoj i produkcijskoj razini) za ostala razdoblja hrvatske povijesti.